

3. KTD : Česká terminologická databáze knihovnictví a informační vědy (TDKIV) [online]. Praha : Národní knihovna ČR, 2003. Dostupné na: <http://sigma.nkp.cz/cze/ktd> (dále pouze jako **TDKIV**)

Všechny tři zdroje jsou většinou odborné veřejnosti dobře známy a staly se již běžnými a užitečnými pomocníky při práci a studiu. Před vlastním srovnáním některých jejich základních charakteristik uvedme vzájemný vztah obou slovníků a databáze. KMN byl vydán po více než devítiletých přípravách (vydání slovníku bylo schváleno již 26. 1. 1989 – viz Matthaidesová, 1991, předmluva ke slovníku je datována dubnem 1998; práce na slovníku trvaly ve skutečnosti osm let) jako originální kolektivní dílo 24 autorů (17 z nich pocházelo z Katedry knižničnej a informačnej vedy (KKIV) Filozofické fakulty Univerzity Komenského v Bratislavě). KMN se stal i výchozím materiálem a základem pro KJO. Při tvorbě TDKIV byl KMN využit pouze jako jeden ze stovek zdrojů termínů a jejich výkladů (KMN je citován u cca 8 % (231) záznamů TDKIV, z toho v 1,1 % (31) případech byl využit jako jediný zdroj výkladů); totéž se týká i KJO (využit celkem u 1,1 % (31) záznamů TDKIV).

Podrobnější informace o obou slovnících a databázi lze získat v literatuře uvedené na konci článku.

STOVNÁNÍ VYBRANÝCH CHARAKTERISTIK

Forma zpřístupnění

KMN: kniha

KJO: CD-ROM

TDKIV: databáze (volně přístupná na internetu – viz <http://sigma.nkp.cz/cze/ktd>)

Projekty, v rámci kterých produkty vznikly

KMN: rezortní výzkumný úkol RSS-01/71

(Ministerstvo školstva, mládeže a telesnej výchovy SR)

KJO: výzkumný projekt VEGA č. 1/4004/97 (Ministerstvo školstva SR, Vedecká grantová agentúra)

TDKIV: projekt č. KZ01P02OUK008 (Ministerstvo kultury ČR)

Vznik KMN byl poněkud složitější. Záměr vydat slovník vznikl v rámci projektu druhého vydání *Pedagogické encyklopedie Slovenska*, který původně zahrnoval publikaci 21 terminologických slovníků z různých oborů zohledňujících potřeby výuky a vzdělávání (to byl také důvod, proč byl pro KMN zvolen z pohledu knihovní a informační vědy „krycí“ hlavní název *Informačná výchova*). Hlavní redakce *Pedagogické encyklopedie Slovenska* zařazení KMN do projektu schválila 26. 1. 1989. Po listopadu 1989 se příprava KMN stala součástí výzkumného projektu *Pedagogická encyklopedie – encyklopedie vzdělávání* jako rezortní výzkumný úkol s označením RSS-01/71. Ke konci roku 1991 byl připraven první seznam zahrnující 852 termínů (předcházela mu nultá verze z prosince 1990 s 1023 termíny), výsledná verze slovníku s výklady měla být původně vydána do roku 1994. Zpracování výkladů a hesel se však z různých důvodů protahovalo až do roku 1997. V letech 1997-1998 byl připravený materiál zaktualizován, zrevidován a připraven do tisku (Matthaidesová, 1991 a 2003; Rankov, 1989).

Komparace vybraných charakteristik současných českých a slovenských terminologických produktů z oblasti knihovní a informační vědy

Josef Schwarz

Čeští a slovenští terminografové zveřejnili v posledních šesti letech tři důležité výkladové terminologické zdroje pro oblast knihovní a informační vědy. Jedná se o:

1. KATUŠČÁK, D., MATTHAEIDESOVÁ, M., NOVÁKOVÁ, M. (1998). *Informačná výchova : terminologický a výkladový slovník, odbor knižničnej a informačnej veda*. Bratislava : Slovenské pedagogické nakladateľstvo, 1998. 375 s. (dále pouze jako **KMN**)
2. KRIŠTOFIČOVÁ, E., JURČACKOVÁ, Z., ONDRIŠOVÁ, M. (1999). *Terminologický slovník z knižničnej a informačnej vedy* [CD]. [Bratislava] : STIMUL, 1999 - 1 CD-ROM. (dále pouze jako **KJO**)

Řešitelé

KMN: Katedra knižniční a informační vedy FF UK, Bratislava

KJO: Katedra knižniční a informační vedy FF UK, Bratislava

TDKIV: Národní knihovna ČR, Praha

Doba řešení a zpřístupnění

KMN: 1989-1998 (celkem 9 let, práce probíhaly 8 let)

KJO: 199?-1999 (několik let)

TDKIV: červen 2001-2002 (1,5 roku)

Počet autorů a spolupracovníků

KMN: 24 (17 členů KKV1, 6 externích spolupracovníků – podle Matthaidesová, 2003; v KMN je uvedeno 23 autorů hesel a 5 členů užší ediční rady, celkem 25 osob)

KJO: [údaj se nepodařilo zjistit]

TDKIV: 59 (6 členů redakční rady, 50 externích spolupracovníků, 3 pracovníci technické a administrativní podpory)

Uživatelé, pro které je produkt explicitně určen

KMN: široká veřejnost spíše než úzká odborná komunita

KJO: studenti KKIV a širší odborná veřejnost

TDKIV: odborná veřejnost (specialisté, studenti, další zájemci)

Tematická struktura

Korespondující tematické kategorie z jednotlivých produktů jsou uvedeny ve skupinách na jednom řádku. Pokud u některé položky obsahuje jedna skupina více než jednu kategorii z původního zdroje, jsou kategorie označeny pořadovými čísly.

Z tabulky vyplývá, že většina kategorií v jednotlivých zdrojích si věcně odpovídá a některé se shodují i označením.

Tabulka č. 1 Tematická struktura

	KMN*	KJO	TDKIV
1.	1. informační výchova a hraničné disciplíny; 2. knižničná veda; 3. vedecké informácie	1. data, informácie, poznatky; knihovníctvo; 2. komunikácia; 3. terminológia	informační věda a hraniční obory
2.	bibliometria	bibliometria	[bibliometrie je obsažena v 1. skupině]
3.	informačné pramene a fondy	1. dokumenty; 2. informačné zdroje	1. typologie tištěných dokumentů; 2. internet, elektronické dokumenty, metadata [část]; 3. doplňování, budování a ochrana fondu
4.	katalogizácia a klasifikácia	informačné procesy	1. katalogizace, typologie katalogů; 2. věcné zpracování dokumentů, selekční jazyky
5.	bibliografia	bibliografia	bibliografie
6.		používatelia informácií	informační služby
7.		knižnično-informačné profesie	informační vzdělávání a profese
8.	automatizácia a telematizácia	informačné technológie a technika v knižničnej a informačnej vede	1. informační technologie; databázové systémy, 2. internet, elektronické dokumenty, metadata [část], 3. typologie databází, AIKS
9.	knihoveda	knihoveda	knihověda
10.	riadenie a organizácia	informačné inštitúcie a systémy	organizace a typologie knihoven

*podle Matthaidesové (2003)

Počet terminologických záznamů/hesel

KMN: 1148 hesel (podle Čabrunové, 2003)

KJO: 782 hesel

TDKIV: 2800 záznamů – 4180 termínů (vzhledem k tomu, že se databáze průběžně aktualizuje, se počty záznamů i termínů mohou měnit)

Aplikované standardy

KMN: ISO 1087 (Terminology work – Vocabulary)

ISO 704 (Terminology work – Principles and methods)

ISO 919 (Guide for preparation of classified vocabularies)

KJO: ISO 10241 (Preparation and layout of international terminology standards)

TDKIV: ISO 10241 (Preparation and layout of international terminology standards)

Struktura terminologického záznamu/hesla

Tučně zvýrazněny jsou položky, které jsou pro daný zdroj jedinečné.

Tabulka č. 2 Struktura záznamu/hesla

KMN	KJO	TDKIV
	pořadové číslo záznamu	identifikační číslo záznamu
termín	termín	termín
etymologická poznámka	poznámka k termínu	poznámka k termínu
synonymum; zkratka	synonymum; zkratka	ekvivalent (synonymum, antonymum, zkratka)
nevhodné synonymum	nedoporučený termín	poznámka k ekvivalentu
anglický ekvivalent	anglický ekvivalent	anglický ekvivalent
definice	definice	výklad (definice)
encyklopedický výklad (vč. historických pasáží, ilustrací, tabulek, grafů apod.)		
citace	zdroj	zdroj výkladu
		normativní výklad
		zdroj normativního výkladu
odkazy (viz, viz též)		příbuzný termín
*	systematické třídění	věcná skupina
autor hesla	autor hesla	autor hesla
		lektor hesla
		redaktor hesla
		status
		datum vložení
		datum aktualizace

*Klasifikace byla použita pouze při zpracování KMN, slovník samotný je řazen abecedně. Při přípravě KMN se také používalo čtyř kategorií, do kterých se termíny rozdělily podle významnosti, podle tohoto kritéria se určovala i délka hesla (nejvýznamnějším pojmům byla věnována nejdelší hesla, nejméně významné termíny byly zařazeny pouze jako odkazy).

Správa a aktualizace

KMN: potřeba aktualizace zatím pouze deklarována (Matthaeidesová, 2003)

KJO: záměr aktualizace zatím pouze deklarován (Křištofičová, Jurčacková a Ondrišová, 1999)

TDKIV: probíhá průběžná aktualizace, blíže viz Schwarz (2003c)

Ocenění

KMN: cena Literárního fondu za vědecké dílo za rok 1998 (<http://www.litfond.sk/>)

KJO: [zřejmě žádné]

TDKIV: Cena Inforum 2003 (<http://www.inforum.cz/inforum2003/ceny.asp>)

Reference:

KMN:

1. CEJPEK, J. (2000a). Informačná výchova. *Knižnice a informácie*, 2000, č. 4. Dostupný na: <http://www.snk.sk/snk/ki/042000/c1.html>
2. CEJPEK, J. (2000b). Mezi terminologickým slovníkem a odbornou encyklopedií. *Národní knihovna*, 2000, roč. 11, č. 1, s. 42. Dostupný na: <http://full.nkp.cz/nkkr/Nkkr0001/0001042.html> nebo <http://full.nkp.cz/nkkr/pdf/0001/nk0001042a.pdf>
3. ČABRUNOVÁ, A. (2003). Problémy vymedzenia terminológie informačnej vedy z hľadiska hraničných vied. *Národní knihovna*, 2003, toto číslo.
4. KATUŠČÁK, D., MATTHAEIDESOVÁ, M., NOVÁKOVÁ, M. (1998). *Informačná výchova : terminologický*

a výkladový slovník, odbor knižničná a informačná veda. Bratislava : Slovenské pedagogické nakladateľstvo, 1998. 375 s.

5. MATTHAEIDESOVÁ, M. (1991). Výkladový slovník informačnej výchovy. *Čitateľ*, 1991, roč. 40, č. 2, s. 54-55.
6. MATTHAEIDESOVÁ, M. (2003). *Praktické skúsenosti z tvorby terminologického a výkladového slovníka Informačná výchova*. [Bratislava, 2003]. 3 s. Nepublikovaný materiál.
7. RANKOV, P. (1989). Vznikne nový výkladový slovník. *Čitateľ*, 1989, roč. 38, č. 11, s. 393.

KJO:

1. KRIŠTOFIČOVÁ, E., JURČACKOVÁ, Z, ONDRIŠOVÁ, M. (1999). *Terminologický slovník z knižničnej a informačnej vedy* [CD]. [Bratislava] : STIMUL, 1999 - 1 CD-ROM.

TDKIV:

1. BURGETOVÁ, J. Projekt České terminologické databáze z oblasti knihovnictví a informační vědy. *Bulletin SKIP*, 2002, roč. 11, č. 4, s. 36. Dostupný též na: http://www.nkp.cz/o_knihovnach/konsorcia/skip/Bull02_423.htm.
2. *Česká terminologická databáze z oblasti knihovnictví a informační vědy (TDKIV) – archivní stránka projektu č. KZ01P02OUK008* [online]. Praha : Národní knihovna, 2003 [cit. 2004-01-08]. Dostupný na http://www.nkp.cz/o_knihovnach/slovník/archiv.htm
3. *KTD : Česká terminologická databáze knihovnictví a informační vědy (TDKIV)* [online]. Praha : Národní

- knihovna ČR, 2003. Dostupné na: <http://sigma.nkp.cz/cze/ktd>
4. RESSLER, M. Česká výkladová terminologická databáze z oblasti knihovnictví a informační vědy : informace o projektu a nabídka spolupráce. *Ikaros* [online]. 2001, č. 10 [cit. 2001-10-01]. Dostupný na: <http://www.ikaros.cz/Clanek.asp?ID=200208385>.
 5. RESSLER, M. Česká výkladová terminologická databáze z oblasti knihovnictví a informační vědy : dosavadní průběh a výsledky řešení projektu. *Čtenář*, 2002, roč. 54, č. 10, s. 280-281.
 6. SCHWARZ, J. (2003a). Databáze oborové terminologie zpřístupněna : výsledky projektu Česká terminologická databáze knihovnictví a informační vědy. *Ikaros* [online]. 2003, č. 02 [cit. 2003-02-01]. Dostupný na: <http://www.ikaros.cz/Clanek.asp?ID=200302001>
 7. SCHWARZ, J. (2003b). Vybrané teoretické a metodologické problémy terminografie : poznatky z tvorby České terminologické databáze knihovnictví a informační vědy. *Národní knihovna*, 2003, roč. 14, č. 1, s. 21-41. Dostupné též na : <http://full.nkp.cz/nkkr/NKKR0301/0301021.html> nebo <http://full.nkp.cz/nkkr/pdf/0301/0301021.pdf>
 8. SCHWARZ, J. (2003c). : Novinky ze správy České terminologické databáze knihovnictví a informační vědy za rok 2003. TDKIV v roce 1. *Národní knihovna*, 2003, roč. 14, toto číslo.

Poznámka redakce:

Příspěvky slovenských autorů neprošly jazykovou úpravou.